

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukes Nachf.,
Max. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Julia
Leopold (VII. Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarife
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” iese în de-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu anul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 240.

Brașov, Luni-Marți 1 (14) Noemvrie

1905.

Austriacii ne apucă înainte.

Tot mai bine se pot deosebi la lumina lampei conturile mânei ce lucră după perdele la descurcarea crizei austro-ungare. A cui e această mână, cine ar pute să ghicească din aceste slabe și abia vizibile conturi?

S'au înșelat aceia, cari au creșut, că criza ungară își urmază mersul ei deosebit și că numai iscusința omenilor lui Fejervary ar fi descoperit modul și metoda de a se rezolva criza și fără coalitiie. Foile coalitiiei la rândul lor, declarând incapabili pe Fejervary și soții pentru deslegarea unei astfel de probleme grele, scrieau că Fejervary a însărcinat pe un anumit funcționar mai de seamă delă căile ferate, să-i facă un program de guvernare, ceea-ce s'ar fi și întâmplat în schimbul unei frumoșe remunerațiuni.

Ei bine, nici Fejervary nici Kristoffy și nici prietini lor delă căile ferate nu sunt cei ce au pus la cale actuala descurcare a crizei. Kristoffy a fost și poate fi un aderent al votului universal, der desigur, că nu însuflețirea lui pentru această reformă a îndemnat pe monarch să o primescă ca punct cardinal al programului cabinetului reactivat. Ci altcineva, se-l numim mâna cea încă nevădută despre care am amintit mai sus, a dat impulsul și direcțiunea nu numai pentru Ungaria, ci tot-odată și pentru Austria.

La 23 Septemvrie s'a fost simțit ceva din acest plan ascuns. Monarchul deodată a aflat de bine a da o expresiune imediată și personală putereii sale de împărat și rege, er punctul 3 al programului coronei, care spunea, că Ungaria trebuie să se înțelgă cu Austria, nu cuprindea în fond decât mărturisirea indirectă, că criza ungară nu se poate rezolva aparte și fără nici o considerare la legăturile ei cu Austria. Acesta a produs resensul la Budapesta în contra bă-

nuitului plan ascuns al camarillei, de a tracta ambele state dualiste după una și aceeași cheie politică. Și acesta este votul universal.

Nu Kristoffy a scos-o la ivelă în palatul din Viena, ci acolo i-s'a impus ca punct principal de program panacea votului universal.

Se lățise vorba, că guvernul austriac și partidele austriace ar fi silit pe Fejervary să dimisioneze astavăr, pronunțându-se contra votului universal. Gautsch s'a apert contra acestei invinuiri și într'adever el a fost numai pentru a nu se pripi lucrul, reclamând pentru stările interioare ale Austriei cu naționalitățile ei o modalitate precaută la introducerea votului universal, ca să nu se conturbe cu totul echilibrul de putere și influință între diferitele națiuni ale Austriei.

Se mai credea atunci în eventualitatea, că în cele din urmă coalitiia vedend că nu e încătrău, se va împăca cumva cu coróna. Fejervary, deși demisionat, era ținut în rezervă, er Gautsch scia și prevedea prea bine, că guvernul său nu va scăpa în cele din urmă de problema votului universal.

Deja în sesiunea din Septemvrie a parlamentului austriac guvernul a început a-se ocupa de această problemă, și astăzi ce vedem? Pe când ministrul unguresc Kristoffy spune, că cabinetul Fejervary abia și-a început acțiunea pentru popularizarea programului său, pe atunci guvernul Gautsch a și pus în lucrare în totă serioșitatea pregătirea proiectului de lege pentru introducerea votului universal în Austria.

Pote să fi contribuit ceva la tempo-ul mai grăbit al acțiunii lui Gautsch mișcarea, ce s'a produs în sinul populațiunii și a lucrătorilor din Austria în cestiunea votului universal. Der mai mult ni-se pare că, în afară de așa dîsa rezistență pasivă a impegaiților drumurilor de fer, cari

impegaiți de asemenea au ridicat postulatul votului universal, guvernul vienes a dorit chiar să se producă o orecare mișcare pentru această reformă, ca să aibă privilegiu de a pute pune cestiunea la ordinea zilei deja în prima ședință a „Reichsrathului”, care se va întruni în luna lui Noemvrie.

De unde și până unde se i-se fi aprins călcăiele lui Fejervary așa numai din chiar senin pentru votul universal? La acest espedient s'au gândit alții, cari au prevăduț, că cu reforma acesta se pote ușura guvernarea ambelor state și se pote câștiga o mai mare înriurintă a coronei asupra mersului afacerilor din Ungaria. Aparatul vedem că deja lucră în ambele emisfere dualiste. În Austria se grăbesc lucrurile pentru a face mai mare presiune asupra Ungariei, unde votul universal va întâmpina la elementul suprematist cea mai hotărîtă opozițiune.

Kristoffy? Este numai omul imprevjurărilor, care a luat asuprași se execute un plan, ale căruia fire nu le ține el în mână. Și desigur, că va căuta să-l execute nu cu considerare la naiivii, cari il privesc deja ca un ministru al progresului, ci cum le vine mai bine la socotela suprematiștilor, fără deosebire dacă sunt nobili, ori fii de meseriași.

Și-a și scos Kristoffy unghia pe la un colț al gurei sacului, lansând pentru prima oară de când a pășit pe cărarea progresului, său a „propășirei”, cum ii dîc aranjatorii manifestațiilor în favorul marelui sale idei de reformă electorală; — o ordonanță din cele mai întăritate în contra unor pre-supuse agitațiuni în Ardeal.

Nu-i vorba, Kristoffy e și rămâne un mare aderent al votului universal, der pentru lumea totă n'ar voi, ca sub umbra acestei reforme să potă înflori „agitațiunile” române ce au de scop a beneficia de ea în folosul Românilor.

Brașov, 13 Noemvrie n.

»Agitațiuni naționale«. Sub titlul acesta »Neue Fr. Presse« de erî primesc din Budapesta următoarea telegramă: Ministrul de interne Kristoffy a adresat viceșpanilor comitatelor ardelene un ordin prin care atrage atențiunea autorităților asupra unor agitatori, cari călătoresc prin regiunile locuite de naționalități, aștând contra ideii de stat național maghiar, și făcend pe locuitorii să jure, că la viitoarele alegeri dietele se nu voteze pentru nici un candidat maghiar. Ministrul provocă autoritățile să disolve eventual cu putere brachială adunările în cari provin astfel de agitațiuni și să pornescă imediat procedura penală contra celor vinovali. În ordinațiunea din cestiune se mai dîce, că între agitatorii acestia să află chiar membrii ai dietei ungare, a căror atitudine trebuie să fie și mai sever judecată.

Partidul național croat a ținut Sâmbătă o conferență în Agram în cestiunea hotărîrei Fiumane. La propunerea presidentului Gheorghievici, a vicepresidentului Spevec și a foștilor miniștri Josipovic și Tomasovic, conferența a primit o rezoluție, în care, față cu hotărîrea fumană se dîce:

— Partidul național croat trebuie să desaprube, că o parte a opoziției din Croația și Slavonia ignorază în hotărîrea dîsa fumană pe factorii competenți și responsabili pentru actuala politică a țării, și s'a demis în tratări directe cu partidele maghiare. În virtutea constituției acestei țări și a drepturilor ei autonome, partidele politice de aici nu se pot adresa, de cât la dieta provincială din patrie, decât vreu să scutescă individualitatea garantată prin pact a unei națiuni politice separate, care trăesce pe un teritoriu separat. Delegații, cari au participat la conferența din Fiume nicăiri și în fața nimenui nu pot reprezenta legal regatele croat, slavon și dalmatin. Ce privesce însă atitudinea delegațiunii regatelor croat și slavon în dieta comună croato-ungară din Budapesta, partidul național aprobă pe deplin declarațiunea, pe care au făcut-o deputații cro-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Români și dacoromâni.

De Lutz Korodi.

— Fine. —

Motivul adevărat, pentru care Sașilor le vine așa de greu a face cauză comună cu Românii, este în fond mai adenc. Sașii, cari pe pământul lor, începend delă imigrarea din secolul XIII au fost liberi — dreptul de țără privilegiată (Eigenlandrecht), ce-l aveaua, interdicea până la sfirșitul secolului XVIII chiar și Maghiarilor dobândirea dreptului de cetățean pe »fundul regesc«, — s'au avântat în cursul istoriei lor la o trufie (Stoiz), care se resimite până și la cel din urmă țeran. Deși nu cu conșcență, der prin faptă cu atât mai lămurit, Sașii, cu deosebire generația mai veche, nu recunosc Românilor egalitatea politică și prin urmare capabilitatea de alianță. Reminșcențele istorice și într'o privință orecare chiar și simțul național pot să se bucure de acesta, der prezentul viu involvă alte postulate. Gróza acesta

de primejdia românescă, — a cărei esistență desigur nimeni care are ochi și vede cu ei, ni o potetăgădui, — și aerul învechit de superioritate distinsă, ce nu ține cont de noiele raporturi, imi face tot-déuna impresia, pe care mi-ar face-o imperiul german când n'ar voi să se apere contra slavismului năvălitor, pe motiv, că »pericolul galben« este mai mare. Sașilor li-se dă uneori în discuții intime politice asupra maghiarisării asigurarea, că toate legile și măsurile de maghiarisare sunt îndreptate »numai« contra Românilor. Cu Germanii politica maghiară are intențiuni cele mai bune. Nu este orecă povestea cu ursul, care își tócă în cap pe amicul său, omul, fără să vré a face alta, decât să lovescă musca de pe fruntea lui?... O politică înțelptă nici-odată nu se va mărșini la combaterea unilaterală a unei primejdii, pentru-ca cu atât mai sigur se cadă pradă celeilalte. Acțiunea condusă escelent și după un plan larg mai ales de cătră fostul deputat și actualmente director al cassei da economii din Sibiu Dr. Karl Wolf, pe terenul consolidării și defensivei economice pote să se urmeze în liniște mai de-

parte, fără a renunța la politica cu vederi mai înalte. Dacă sufragiul universal, secret, susținut acum de un ministru competent, se va introduce într'o formă orecare, Românii au să ajungă dintr'o lovitură și politicesce un factor puternic, și decât până atunci nu se vor găsi punctele de contact între cele două popore, se pote că acesta se va răsbuna strașnic și în administrația comunală, adecă indirect pe terenul economic. Deja la ultimele alegeri de deputat ei au eliminat pe un Sas; și nu cred că ar fi făcut-o, decât deputații sași nu s'ar fi lăsat trași pe sfóră de Tisza, ca să între (imediat înainte de căderea lui tragi-comică!) în partidul liberal. Românii prețnuiau dor tot-déuna în Sasul, care era în afară de partidele din dietă, pe reprezentantul național independent, care direct se îndirect combatte pentru dreptul tuturor nemaghiarilor și nu puneau piedeci alegerii lui, ba chiar o sprigineau.

Făță cu preponderanța covirșitoare numerică a lor Românii consideră drept compensare la Sași faptul că acestia aparțin unei națiuni culturale europene, a cărei cuvânt în consiliul poporelor și state-

lor totd'auna își are greutatea sa. Eu sciu din contact personal, cât de mult prețuiesce Românul cult pe Germanii și cum consideră el acea apartinență drept o valóre politică. Acestă valóre care pe sas nimic nu-l costă, il pune totdeauna în poziția, de a cere de la aliatul său un contraserviciu, care pentru acesta este echivalent cu o jertfă. — Acesta o sciu și Maghiarii, și conduși de un prea bun instinct politic, caută în tot chipul a împiedeca o apropiere între Germanii și Românii, pe cât timp prospectele unei înțelgeri din partea lor (a Maghiarilor) cu Românii astăzi aprópe nu mai are șanse.

Și unde vor ajunge lucrurile, decât sistemul domnitor va sustrage Românilor din ce în ce mai mult condițiunile conservării naționale? Ei vor fi în totă puterea cuvintului forțați, a se uita împrejur, spre a vedé din care parte li-se ofer mai multe garanții pentru această conservare. Și vecinul nemijlocit din regatul României este destul de aprópe! Ori cât de nefiresc i-s'ar pără celui ce judecă de la distanță, totuși este fapt, că Românii din Ardeal și Ungaria din capul locului nu

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Novemvrie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	114.05
Renta de corone ung. 4%	95.70
Impr. cail. fer. ung. in aur 3 1/2%	96.15
Impr. cail. fer. ung. in argint 4%	95.70
Bonuri rurale croate-slavone	96.30
Impr. ung. cu premit	217.75
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	161.10
Renta de hartie austr. 4 1/10	100.10
Renta de argint austr. 4 1/10	99.90
Renta de aur austr. 4%	118.50
Renta de corone austr. 4%	100.10
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.15
Losuri din 1860	159.10
Actii de-ale Banței austro-ungar	16.37
Actii de-ale Banței ung. de credit	782.50
Actii de-ale Banței austr. de credit	671.75
Napoleondori	19.13
Marci imperiale germane	117.65
London vista	240.12
Paris vista	95.50
Note italiene	95.40

Cursul pietei Braşov

Din 12 Novemvrie n. 1905.

Bancnote rom. Cump. 18.98	Vend. 20.-
Argint român	18.92
Napoleond'ori.	19.06
Galbeni	11.20
Marci germane	117.20
Lire turcesci	21.50
Seris. fonc. Albine 5%	101.-
Ruble Rusesci	2.52

Nr. 16130—1905.

PUBICAȚIUNE.

Din nou facem atenți pe muncitorii de economie rurală și pe zileri, că nu e permis sub nici o împrejurare a-și da pe mâna altora certificatele de lucrători.

Cine își imprumută altuia certificatul de muncitor cu scop ca se călătorească cu el, își perde pe un an de zile dreptul de a călători pe calea ferată, cu preț redus.

In contra aceluia, care e fără drept folosește certificatul de muncitor pe calea ferată, se va introduce cercetare penală pe baza §-ului 379 art. de lege V din 1878 și afară de aceea va mai fi obligat a restitui prețul de călătorie pe calea ferată,

Brassó, 3 Noemvrie 1905.

1—1.1942.

Magistratul oraşenesc.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1904 23 Octombrie.	A c t i v	1905 15 Octombrie 22 Octombrie.
91.717,500	64394500 Reser. metal. aur 81033788	114.798,846
2.948,708	27323000 „ Trate aur 33595000	114 628,788
49.376,865	Argint și diverse monede	1.510,214
13.601,761	Portofoliu Român și străin.	1.454,228
11.999,630	*Impr. pe efecte publice . 4895500	61.358,394
13 656,070	„ „ in cont-corent 19555431	63.034,703
1.713,546	Fonduri publice	24.613,458
5.577,939	Efectele fondului de rezervă	11.999,666
589,473	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	15.153,610
589,374	Imobile	2.930,477
79.064,880	Mobilier și Mașini de imprimerie . . .	5.749,942
15.062,231	Cheltueli de administrație	558 302
17.770,059	Depozite libere	604 322
303 668,036	Conturi-corente	79.270,535
12.000,000	Conturi de valori	79.270,535
18 631 339	Capital	10.286,580
2.855,098	Fond de rezervă	33.468 131
188.962,860	Fondul amortis. imob. și materialului . .	362.332,477
1.461,065	Bilete de bancă în circulație	362.422,753
692,794	Profituri și Perderi	
79.064,880	Dobânzi și beneficii diverse	
—	Depozite de retras	
303 668 036	Conturi corente	
	* Scont 5%	
	Dobânzi 6%.	

FRAȚII NOWOTNY,
fabricanți de Salam, Cărnățarie și afumături.

Avem onôrea a face cunoscut On. public, că **am deschis în Strada Hirscher nr. 2 sub firma**

FRAȚII NOWOTNY

un magazin cu Salam, Cărnățarie, Untură și tot-feliul de carne afumată.

Cunoscințele temeinice și praxa îndelungată în branșa acésta, ne pune în plăcuta poziție atât ce privește calitatea, cât și prețurile să corăspundem tuturor cerințelor.

Ne rugăm a ne onora cu o cercetare numărôsă, precum și cu comande, asigurând cel mai prompt și solid serviciu.

Cu totă stima

Frații Nowotny.

(1927,4—12.)

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tu-tungeria de pe parcul Rudolf. a lui Spuderea și la Eremias Nepoții.

Domnişorelor!

Sunt de 30 ani, june și voesc a mă căsători cu o fată frumoasă și bună. — Avere nu împôrtă. — Leafă anuală e 2500 corone. într'un oraş drăguț din Ardeal. — Oferte cu fotografie la Administrația acestei foi sub adresa „Serios.“ Descreție e chestie de onôre. Fotografii se retrimit. 1—3.1943.

În calitate de incasator și vindător se pôte obține un post sigur și proventus pe lângă salar fix și provisiune ori-cine, decă e sirguincios și cu rivnă. Oferte sub „Sărguință seriôsă“ la administr. acestei foi. (6—6.1900.)

In decursul verei abnormal de sece-tôsă au fost érași

Pepinerie de nobilitarea viței de Vie de pe Târnava.

Proprietar: **FR. CASPARI** Mediaș 24. Ardeal. Singură în totă Ungaria, care uda papineria de vițe gîlnic cu enorma cantitate de apă de 5 milioane litri și de aceea singura, care și în anul acesta hferéză într'adever vițe frumôse și în totă privința ireproșabile. Prețuri curente cu ilustrații și numărôse scrisori de recunosință gratis.

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate de Mediaș **BERE de Pilsen „Urquell“** prospéta dela cep în fie-care di? La

Restaurantul Schwarzburg în Braşov, Str. Spitalului nr. 20. Lista de bucate românescă. De o cercetare numărôsă se rógă

C. R. GLIGORE CRISTEA, conducătorul restaurantului.

137—0

AVIS!

In atelierul de croitorie al d-lui **Dionisiu Trifan** în Blășiú (Balázsfalva) se primesc imediat calfe de croitor în lucru.

Cel mai mare magazin de haine gata pentru bărbați și dame al lui

N. P. GOLDMANN Braşov

Confecțiuni de bărbați
Têrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de Dame
Têrgul Inului Nr. 28.

În sezonul de primăvară am dovedit On. public, că în piața locală am fost cel mai ieftin și am fost superior ori cărei concurențe! Pentru că de când există prăvălia mea, mi-am procurat depositul meu de haine tot-déuna cu bani gata.

De ce? haine bune, durabile pentru iarnă, cu garanție de un an, veritabile, originale indigene de Zsolna și Gács **numai la mine se pot afla.**

Haine gata după modă, pentru bărbați și copii, precum și Paltóne de tómnă și iarnă, inlocuesc cu desăvêrsire hainele de comandă, de-ôre-ce se confecționeză sub privighierea mea personală, după croala cea mai modernă, din stofe curate de lână, cu accesorii de cele mai durabile.

În depositul meu se află pentru agronomi, neguțători **Surtuce** veritabile din piele de cară banesă cu căptușală de blană și ștofă, Raglane, Derbi, de vênat, Paltóne proțești. — Cu deosebire **mare deposit în Blane** de călătorie și pentru oraș. **Costume** de patinat și deosebit **Surtuce** de patinat cu căptușeli din ștofă și blană.

Cel mai mare deposit în haine pentru Dame și Domnişore.

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătore.

Rogându-mă de sprijinul Onor. public, sunt cu totă stima

N. P. GOLDMANN, Braşov, Têrgul Inului 28 (palatul Czell).

21—40